

บทความวิจัย (Research Article)

สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1

State in The Instructional Management of Music Education in School under The Project of Expanding Opportunities for Education : Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 1

อัครวัตร เชื้อมกลาง¹

Akarawat Chaumklang¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาดนตรีในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 การศึกษา 2555 จำนวน 37 โรงเรียน รวม 74 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็น แบบสอบถามชนิดมาตราประมาณค่า 5 ระดับ และแบบปลายเปิด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษวิจัยพบว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 1 ในด้านบุคลากร ด้านสถานที่ด้านวัสดุอุปกรณ์และด้านการบริหารจัดการในภาพรวมทั้ง 4 ด้านมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.18 อยู่ในระดับน้อย โดยมีด้านสถานที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 2.75 อยู่ในระดับปานกลาง และด้านบุคลากรมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ 1.84 อยู่ในระดับน้อย ในด้านการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนดนตรี พบว่าโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.63 อยู่ในระดับปานกลาง โดยเห็นความสำคัญและจัดสิ่งอำนวยความสะดวกการเรียนรู้ของผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 3.05 อยู่ในระดับปานกลางและมีบุคลากรภายนอกมาให้ความรู้ในโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ 2.34 ซึ่งอยู่ในระดับน้อย

คำสำคัญ : สภาพ, การจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรี, โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

Abstract

The aims of this research were to study State in The Instructional Management of Music Education in School under The Project of Expanding Opportunities for Education Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 1. The sample consisted of 37 executive and 37 music teachers in School under The Project of Expanding Opportunities for Education Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 1 in Academic Year 2012. The research tools were 5-rating scale and open-ended questionnaires. The statistics were frequency, percentage, mean and standard deviation.

The research results were as follows; State in The Instructional Management of Music Education in School under The Project of Expanding Opportunities for Education Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 1. In the personnel, places, equipment and administration parts. In the overall of 4 parts had the average equal 2.18 that was in a low level. In the case of places had the most average that was 2.75 but it still was in a medium level, the part of personnel had the least average that was 1.84, being a low level. The part of instructional activities process which had overall with the average of 2.63 that was a medium level. It looked for the importance and provided the facility for students' study that had the most average equal 3.05, being a medium level. There were the experts outside coming to teach in the school that had a low average equal 2.34, being a low level.

Keywords : State, Instructional Management of Music Education, School under The Project of Expanding Opportunities for Education

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาของประเทศไทยมีวิวัฒนาการมาตั้งแต่สมัยโบราณเรื่อยมาจนถึงปัจจุบันด้วยความเชื่อที่ว่าการศึกษาช่วยกำหนดทิศทางของชาติ เพื่อพัฒนาคนไทยให้มีความพร้อมที่จะเป็นกำลังสำคัญสำหรับการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า [3] สังคมไทยในปัจจุบันมุ่งเน้นการพัฒนาแบบยั่งยืน คือมีความสมดุลระหว่างการพัฒนาทางเศรษฐกิจ และการพัฒนาจิตใจของมนุษย์ ลักษณะของสังคมไทยดังกล่าวจึงจะเป็นจริงขึ้นมาได้ ต้องเริ่มจากการพัฒนาคน การศึกษาและการให้การศึกษาคือจุดเริ่มต้นของพัฒนา

ครูมีบทบาทและความสำคัญอย่างยิ่งในฐานะเป็นผู้ให้การศึกษาของชาติ ครูคือผู้ที่กำหนดอนาคตของคนในชาติ ชาติใดก็ตามที่ได้ครูเป็นคนมีความรู้เป็นคนเก่ง เป็นคนเสียสละ ตั้งใจทำงานเพื่อประโยชน์ของนักเรียน ชาตินั้นจะได้พลเมืองที่เก่งและฉลาด มีศักยภาพ และมีความสามารถที่จะแข่งขันกับทุกประเทศในโลกได้ [4]

กระทรวงศึกษาธิการได้สรุปสาระสำคัญทางยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาในช่วงระยะปี พ.ศ.2555-2558 ดังนี้จัดการศึกษาโดย “ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง” มุ่งกระจายโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมทั้งภาคเมืองและภาคชนบท พร้อมจัดการศึกษาที่มีคุณภาพสำหรับทุกคน การศึกษาจะนำไปสู่การสร้างเสริมความเข้มแข็งของประชาชน ประชาชนที่เข้มแข็งและมีความรู้คือทุนที่มีพลังในการต่อสู้กับความยากจน โดยมีแนวคิดในการมุ่งพัฒนาการศึกษา ภายใต้กรอบแนวคิดหลักคุณภาพและความเท่าเทียม รวมทั้งนำเทคโนโลยีมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดโดยขยายโอกาสทางการศึกษา 4 โอกาส คือ

1. โอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อสามารถได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน
2. โอกาสในการเข้าถึงแหล่งทุน นักเรียนนักศึกษาสามารถเข้าเรียนได้โดยไม่ขึ้นกับฐานะของผู้ปกครอง

¹ สาขาดนตรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา กรุงเทพมหานคร 10600

¹ Music department Faculty of Humanities and Social Sciences Bansomdejchaopraya Rajabhat University Bangkok 10600

Corresponding author e-mail : Akr.a@hotmail.com, Akakawat@gmail.com

Received: 3 June 2013; Accepted: 25 April 2014

3. โอกาสในการเพิ่มพูนและฝึกฝนทักษะนักเรียนนักศึกษาทุกคนสามารถเติบโตได้ในโลกที่เป็นจริง ผ่านการเรียนรู้บนฐานการทำกิจกรรม (Activity-Based Learning)

4. โอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยใช้เทคโนโลยี สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ ศูนย์วัฒนธรรม และแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ [1] ซึ่งในข้อที่สามตามยุทธศาสตร์นั้น ได้มีโครงการ 1 ดนตรี 1 กีฬา 2 ภาษา เพื่อเป็นการเพิ่มพูนทักษะให้นักเรียน

ดนตรีเป็นสิ่งที่อยู่คู่กับมนุษย์มาช้านาน เป็นศาสตร์ที่ต้องใช้กระบวนการทั้งในด้านความคิด และทักษะควบคู่กันไป นอกจากนี้ดนตรียังหมายถึงเอกลักษณ์ประจำชาติต่าง ๆ อาทิเช่น ประเทศไทยก็มีดนตรีไทยเป็นดนตรีประจำชาติ อีกทั้งดนตรียังเป็นภาษาสากลที่ไม่่ว่าใครก็สามารถที่จะรับรู้ถึงความซาบซึ้งทางดนตรีได้

ดนตรีมีบทบาทในการพัฒนาสมองซีกขวา ซึ่งมีหน้าที่ในการรับรู้และตอบสนองมีจินตนาการ มีความคิดสร้างสรรค์ มีดนตรีและศิลปะ การคิดค้นรูปแบบใหม่ ๆ รวมถึงสมองซีกขวายังควบคุมการทำงานของร่างกายซีกซ้ายอีกด้วย ในส่วนของดนตรีที่มาเกี่ยวข้องต่อการพัฒนาสมองนั้นได้มีการศึกษาว่าดนตรี ช่วยพัฒนาสมองทั้งสองซีก คือทั้งสมองซีกซ้ายและสมองซีกขวา ดนตรีมีอิทธิพลต่อการรับรู้ ดนตรีที่มีจังหวะฟังสบาย ๆ นั้น มีโครงสร้างซับซ้อน ทำให้การรับรู้สิ่งต่าง ๆ ของสมองนั้นง่ายขึ้น ดนตรีมีส่วนช่วยพัฒนาเชาวน์ปัญญาในเด็กเล็ก ๆ

ปัจจุบันวิชาดนตรีที่สอนในสถานศึกษาได้รับการบรรจุให้อยู่ในกลุ่มสาระศิลปะตามสาระการเรียนรู้ที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดไว้ โดยแบ่งวิชาดนตรีที่ครูต้องสอนเป็น 2 วิชา ได้แก่ ดนตรีตะวันตก (สากล) และดนตรีไทย แต่เนื่องจากวิชาดนตรีไม่จัดว่าเป็นวิชาหลัก อย่างเช่น วิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ จึงส่งผลให้สถานศึกษาส่วนใหญ่ ไม่เห็นความสำคัญของวิชาดนตรีมากนัก เมื่อมีโอกาสรับบรรจุข้าราชการครูหรือครูอัตราจ้าง จึงดำเนินการเปิดรับสมัครอัตราครูผู้สอนในสาขาดนตรีไม่มากนัก เพราะผู้อำนวยการ

โรงเรียนส่วนใหญ่มีความเห็นว่า เมื่อมีอัตราบรรจุครูผู้สอนจึงมุ่งที่จะเปิดรับสมัครและบรรจุครูผู้สอนที่จบจากสาขาวิชาหลัก เพื่อเน้นสาระทางด้านวิชาการ

หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเป็นกลุ่มสาระที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม มีสุนทรียภาพ ความมีคุณค่า ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ กิจกรรมทางศิลปะช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ตลอดจนการนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเองอันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระศิลปะแบ่งออกเป็น 3 สาระ คือ ทศศิลป์ ดนตรี และนาฏศิลป์ แต่ถูกจัดให้สอนเพียง 2 คาบต่อสัปดาห์

อีกทั้งหลักสูตรยังให้สอนทั้งดนตรีไทยและดนตรีสากลทำให้เกิดปัญหาในการจัดเวลาเรียนและปัญหาในการเรียนการสอน ในบางโรงเรียนปัญหาการเรียนการสอนดนตรีในโรงเรียนนั้นด้วยระบบเอง ทำให้ไม่สามารถสอนปฏิบัติเครื่องดนตรีในเวลาราชการได้ ครูดนตรีต้องมาสอนปฏิบัติกันตอนหลังเลิกเรียน เหตุที่สอนในเวลาราชการไม่ได้เพราะเสียงดังรบกวนการสอนวิชาอื่น ดังนั้นครูดนตรีต้องมีความเสียสละเวลาส่วนตัวเพื่อมาสอนดนตรีในช่วงเย็นหรือวันหยุดราชการ วิธีสอนดนตรีจะบรรลุดตามเป้าประสงค์ที่ตั้งไว้นั้นเป็นกระบวนการที่แตกต่างจากวิธีสอนศิลปะแขนงอื่น ๆ อย่างไรก็ตามวิชาดนตรีจะช่วยพัฒนาได้มากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับการสอนของครูเป็นสำคัญ เพราะครูเป็นผู้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียน ถ้าครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับบุคลิกภาพของผู้เรียนทุก ๆ ด้านแล้ว วิชาดนตรีจะเป็นวิชาที่ช่วยพัฒนาการเรียน การสอนในด้านต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ [6] ดนตรีในสถานศึกษายังมีประโยชน์อีกหลายด้าน ปัญหาเด็กสมาธิสั้น เด็กก้าวร้าว กิจกรรมทางดนตรีก็เป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการบำบัดพฤติกรรมแก่เด็กได้ นอกจากนี้กิจกรรมดนตรียังส่งเสริมให้เด็กใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ อีกทั้งยังส่งเสริมให้เด็กมีจิตสาธารณะและยังเป็นสื่อเพื่อมีดีสัมพันธ์ทางสังคมในปัจจุบันดนตรีได้เปิดกว้าง เยาวชนสนใจในการเล่น

ดนตรีกันมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากการไปเรียนดนตรีที่โรงเรียนสอนดนตรีในช่วงวันหยุดหรือหลังเลิกเรียน หรือจะเห็นได้จากเยาวชนรวมตัวกันตั้งวงดนตรี และหาห้องซ้อมดนตรีกันเอง ซึ่งการซ้อมในห้องซ้อมดนตรีเอกชนอาจมีราคาแพง และอาจไม่มีผู้แนะนำแนวทางในการทำกิจกรรมดนตรี สถานศึกษาซึ่งมีการเรียนการสอนดนตรีตามหลักสูตร ควรมีวัสดุอุปกรณ์ในการเรียนการสอนดนตรีที่เพียงพอ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาทักษะในด้านดนตรี แต่เนื่องด้วยเครื่องดนตรีส่วนใหญ่มีราคาแพง จึงทำให้สถานศึกษาส่วนใหญ่เกิดปัญหาในการจัดหาเครื่องดนตรี ซึ่งรวมถึงสถานที่ฝึกทักษะทางด้านดนตรีที่มีมาตรฐาน อีกทั้งสภาพของสังคมไทยยังมีความเหลื่อมล้ำระหว่างสังคมเมืองและสังคมชนบท ทำให้โอกาสในการเข้าถึงซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ ของเด็กในชนบทนั้น เป็นไปได้ยากกว่าเด็กที่อยู่ในเมือง รวมถึงสภาพเศรษฐกิจของประเทศนั้นยังเป็นตัวแปรสำคัญของการจัดการจัดการศึกษาให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่เหมาะสมแก่เยาวชนให้มีความรู้ ความสามารถ รวมถึงทักษะในด้านต่าง ๆ ที่พึงได้จากการจัดการศึกษา ซึ่งทักษะทางด้านดนตรีนั้นเป็นศาสตร์หนึ่งที่จะช่วยเสริมสร้างพัฒนาการทางด้านจิตใจให้กับเด็ก อีกทั้งยังสามารถพัฒนาสมองให้เด็กมีสุนทรียะ

ดังนั้นจากสภาพที่เกิดขึ้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 เพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้เป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนให้นักเรียนมีความรู้และทักษะทางด้านดนตรีตรงตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาในการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ในงาน 2 ด้านคือ

1.1 สภาพทั่วไป

1.2 กิจกรรมการเรียนการสอน

2. ขอบเขตด้านประชากร

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตกลุ่มประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาดนตรีในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 37 โรงเรียน เป็นผู้บริหาร 37 คน และครูผู้สอนวิชาดนตรี 37 คน รวมทั้งหมด 74 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

- เพศ

- อายุ

- ระดับการศึกษา

- สาขาวิชาที่จบการศึกษา

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การจัดการเรียน

การสอนวิชาดนตรีในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

4. ขอบเขตด้านสถานที่

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

ทราบถึงสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 เพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้เป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนให้นักเรียนมีความรู้และทักษะทางด้านดนตรีตรงตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลนำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปประมวลผลการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอผลการศึกษาตามลำดับเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลผู้ตอบ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	55	74.3
หญิง	19	25.7
รวม	74	100
อายุ		
25 - 35 ปี	13	17.6
36 - 45 ปี	22	29.7
46 - 55 ปี	30	40.5
มากกว่า 55 ปี	9	12.2
รวม	74	100
ข้อมูลผู้ตอบ	จำนวน	ร้อยละ
ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรี	61	82.4
ปริญญาโท	13	17.6
รวม	74	100
สาขาที่จบการศึกษา		
เกี่ยวข้องกับดนตรี	1	1.4
ไม่เกี่ยวข้องกับดนตรี	73	98.6
รวม	74	100

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า

สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 ในด้านบุคลากร ด้านสถานที่ ด้านวัสดุอุปกรณ์และด้านการบริหารจัดการในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.18 อยู่ในระดับน้อย โดยมีด้านสถานที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 2.75 อยู่ในระดับปานกลาง และด้านบุคลากรมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ 1.84 อยู่ในระดับน้อย และในด้านการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนดนตรีนั้น พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.63 อยู่ในระดับน้อย โดยเห็นความสำคัญและจัดสิ่งเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 3.05 อยู่ในระดับปานกลางและมีบุคลากรภายนอกมาให้ความรู้ในโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ 2.34 อยู่ในระดับน้อย

ตารางที่ 2 สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1

สภาพการจัดการเรียนการสอน	μ	σ	ระดับ
ด้านบุคลากร	1.84	0.998	น้อย
ด้านสถานที่	2.75	1.257	ปานกลาง
ด้านวัสดุอุปกรณ์	1.91	0.975	น้อย
ด้านการบริหารจัดการ	1.93	1.112	น้อย
รวม	2.18	1.086	น้อย

ตารางที่ 3 การดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

การดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน	μ	σ	ระดับ
มีการทำแผนจัดการเรียนการสอนตรงตามหลักสูตร	3.00	0.882	ปานกลาง
มีการจัดการเรียนการสอนตรงตามหลักสูตร	3.19	0.967	ปานกลาง
มีการจัดกิจกรรมทางดนตรีตรงตามหลักสูตร	3.16	0.958	ปานกลาง
มีการจัดชั่วโมงเรียนเพียงพอดตามหลักสูตร	3.62	1.187	มาก
มีการสอนชดเชยเพื่อให้การสอนครบตามหลักสูตร	2.84	1.093	ปานกลาง
มีความรู้เกี่ยวกับผู้เรียนในด้านทักษะดนตรี	2.68	0.818	ปานกลาง
มีการบูรณาการการเรียนการสอนดนตรีกับวิชาอื่น	2.76	0.760	ปานกลาง
มีการสอนนอกเวลาเพื่อพัฒนาทักษะด้านดนตรี	2.51	0.961	ปานกลาง
มีการให้ภาระงานที่เหมาะสมแก่นักเรียน	2.78	0.712	ปานกลาง
เห็นความสำคัญจัดสิ่งเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน	3.32	0.884	ปานกลาง
มีกระบวนการในการจัดการเรียนการสอนดนตรีและสอนดนตรีอย่างเป็นระบบ	3.05	0.664	ปานกลาง
มีบุคลากรภายนอกมาให้ความรู้ในโรงเรียน	2.65	1.033	ปานกลาง
เห็นความสำคัญและส่งเสริมสนับสนุนการจัดสิ่งแวดล้อมทางการศึกษา	3.49	0.804	ปานกลาง
มีเครื่องมือการประเมินผลการเรียนรู้	3.08	0.682	ปานกลาง
ผลสัมฤทธิ์ทางด้านการเรียนดนตรีของนักเรียน	2.81	0.701	ปานกลาง
รวม	2.99	0.873	ปานกลาง

อภิปรายผล

จากการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยสามารถสรุปประเด็นที่สำคัญนำมาอภิปรายผล เป็นรายด้านดังนี้

1. สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 จากผลสำรวจพบว่าผู้บริหารและครูผู้สอนมีความเห็นตรงกันทั้งในด้านบุคลากร ด้านสถานที่ ด้านวัสดุอุปกรณ์และด้านการบริหารจัดการ ผลการศึกษาพบว่ามีความเหมาะสมในระดับน้อยถึงปานกลาง และเมื่อหาค่าเฉลี่ยแล้วสภาพในข้างต้น ทั้ง 4 ด้านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย โดยด้านสถานที่มีความเหมาะสมที่สุดรองลงมาได้แก่ ด้านบริหารจัดการ ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านบุคลากรตามลำดับสอดคล้องกับนโยบายโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จะต้องดำเนินการพัฒนาอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อจะพัฒนาให้นักเรียนผู้ด้อยโอกาสในทุก ๆ ด้าน ได้รับการศึกษาที่สูงขึ้น ลดช่องว่างระหว่างชุมชนเมืองกับชนบทได้เป็นอย่างดี โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 ให้ความสำคัญกับสถานที่เรียนที่มีความปลอดภัย ขนาดสถานที่เรียนเหมาะสมกับจำนวนนักเรียนสถานที่เรียนมีบรรยากาศของการเรียนรู้วิชาดนตรี เพื่อตอบสนองการเรียนการสอนวิชาดนตรีให้ครบองค์ประกอบเป็นไปตามภารกิจในการบริหารจัดการศึกษา

ซึ่งสอดคล้องกับหวน พันธุพันธ์ [5] ที่กล่าวไว้ว่า สำหรับภารกิจทาง การบริหารการศึกษาได้แบ่งงานของผู้บริหารการ ศึกษาไว้ 7 ประการด้วยกัน คือ งานวิชาการ, งานบุคคล, งานกิจการนักเรียน, งานการเงิน, งานอาคารสถานที่, งานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน และงานธุรการในด้านบุคลากรทางด้านดนตรีในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 ยังขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถทางด้านดนตรี ซึ่งการส่งเสริมให้บุคลากรที่ได้รับมอบหมายให้สอนในวิชาดนตรีมีความรู้และทักษะดนตรีตามมาตรฐานครูดนตรี รวมทั้งการจัดหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถทางด้านดนตรีจากหน่วยงานภายนอก มาให้ความรู้แก่บุคลากรและนักเรียน ด้านวัสดุอุปกรณ์การจัดสรร

งบประมาณเพื่อจัดซื้อเครื่องดนตรีเป็นสิ่งที่ต้องทำ โดยเร่งด่วน แต่เนื่องด้วยเครื่องดนตรีแต่ละชนิดนั้นมีราคาแพง จึงเป็นการยากในการจัดซื้อ สำหรับเครื่องดนตรีนั้นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1 มีเครื่องดนตรีไทยให้บริการมากกว่าเครื่องดนตรีสากลและยังมีเครื่องดนตรีที่ชำรุดยังไม่ได้รับงบประมาณซ่อมแซม สอดคล้องกับ เชิดศักดิ์ ศรียาภัย [2] ที่ได้ทำการศึกษาสภาพการสอนวิชาดนตรีในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา เขต 4 ในเรื่องการสร้างกระบวนการเรียนรู้ ความรู้ในเนื้อหาสาระวิชาดนตรีของครูดนตรี สภาพแวดล้อมในห้องเรียน อุปกรณ์ การเรียนการสอน และการสนับสนุนจากผู้บริหารโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่าสภาพการสอนวิชาดนตรีในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษาเขต 4 โดยรวมอยู่ในระดับกลาง

2. การดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1 ผลการศึกษาพบว่ามีความเหมาะสมในระดับน้อย โดยผู้สอนดนตรีส่วนใหญ่ไม่ได้จบสาขาดนตรีโดยตรงจึงไม่สามารถถ่ายทอดความรู้ด้านดนตรีให้กับผู้เรียนได้อย่างเหมาะสมหรือถูกต้องตามหลักสูตรดนตรีตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 กิจกรรมการเรียนการสอนดนตรี ส่วนใหญ่นักเรียนจึงได้เรียนเฉพาะในตำราเรียน ซึ่งทำให้นักเรียนขาดทักษะปฏิบัติดนตรี เนื่องจากขาดความพร้อมทั้งด้านอุปกรณ์ฝึกและครูผู้สอนที่มีความชำนาญในด้านดนตรี ดังจะเห็นได้จากผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ซึ่งอยู่ในระดับน้อย สอดคล้องกับชนายุทธ มุสิกสวัสดิ์ ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องสภาพปัญหาและแนวทางพัฒนา การเรียนการสอนดนตรี ช่วงชั้นที่ 3-4 ในจังหวัดอุบลราชธานี โดยศึกษาปัญหาในด้านหลักสูตร ด้านเนื้อหา ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ผลการศึกษา พบว่า สภาพปัญหาการเรียนการสอนดนตรี ช่วงชั้นที่ 3-4 ในจังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย

ข้อเสนอแนะ

ส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้และทักษะในด้านดนตรี พร้อมทั้งจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดซื้อเครื่องดนตรีเพิ่มเติมให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียน และจัดสถานที่เรียนดนตรีไม่ให้เสียงดังรบกวนห้องอื่น รวมถึงแจ้งหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการจัดหาครูผู้สอนดนตรีให้เพียงพอต่อความต้องการของสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 1. ศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในเขตพื้นที่อื่น ๆ
- 2. ควรมีการศึกษาวិธีการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- 1. กระทรวงศึกษาธิการ. แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ. 2555 - 2559. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.) ; 2555
- 2. เชิดศักดิ์ ศรียาภัย. การศึกษาสภาพการเรียนการสอนวิชาดนตรีในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาดนตรีศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล; 2543
- 3. ประไพ เอกอุ้น. การศึกษาไทย. กรุงเทพฯ : ศูนย์การพิมพ์สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา; 2542
- 4. รุ่ง แก้วแดง. รัฐธรรมนูญกับการศึกษาของชาติ. สำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ; 2540
- 5. หวน พันธุพันธ์. การบริหารการศึกษา: นักบริหารมืออาชีพ. นนทบุรี: พันธุพันธ์การพิมพ์; 2548
- 6. อรวรรณ ขมวัฒนา. ดนตรีศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-2. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ; 2532